

Spieken anno 2026: van spiekbriefjes tot AI

De manieren waarop studenten kunnen spieken ontwikkelen zich snel en het is zaak om deze ontwikkelingen nauwlettend in de gaten te houden. Waar het vroeger vooral ging om papiertjes met formules, zien we nu een groeiend gebruik van digitale tools, wearables en AI. Voor iedereen die betrokken is bij het organiseren, afnemen en beoordelen van examens is het belangrijk alert te blijven op deze ontwikkelingen – niet om wantrouwen te zaaien, maar om eerlijk en gelijkwaardig toetsen mogelijk te blijven maken.

22 januari 2026

Klassieke spiekbriefjes zijn niet verdwenen, maar vormen niet langer het grootste risico. Smartwatches, oortjes en smartphones zijn inmiddels alom bekend. Nieuw is de opkomst van AI-toepassingen en slimme wearables die nauwelijks zichtbaar zijn. Studenten kunnen hiermee tijdens (online) examens uitleg, berekeningen of zelfs antwoorden opvragen, soms zonder een apparaat in handen te hebben.

Herkenning in de praktijk

Veel hulpmiddelen lijken op gewone accessoires. Toch zijn er signalen die kunnen helpen om spiekende studenten te ontmaskeren: onverklaarbare lichtjes of lensjes, veelvuldig kijken naar pols of hand, fluisteren en weigeren om accessoires af te doen. Bij high-stakes examens kan het zinvol zijn aanvullende maatregelen te overwegen, zoals duidelijke inleverregels voor wearables of het gebruik van eenvoudige Bluetooth-detectie/scanners. Zogenaamde 'jammers' om Wifi- of Bluetoothsignalen te verstoren zijn verboden, omdat deze ook noodcommunicatie kan verstoren.

Digitale en AI-vormen van spieken

Naast wearables zien we ook meer 'klassieke' digitale routes: toegang tot bestanden in de cloud, chatten tijdens online afnames, het gebruiken van AI-chatbots of apps die berekeningen automatisch oplossen. Deze vormen vragen om heldere toetsinstructies en passende toetsvormen.

Preventie begint bij duidelijkheid

De meeste winst zit in voorlichting en transparantie. Als Coöperatie zijn we daarom graag aan de voorkant duidelijk over wat wel en niet kan: alle communicatie met 'buiten' is niet toegestaan, niet online en niet via een andere connectie. Hiervoor is de IT-beheerder op school ook verantwoordelijk. Klassiek spieken en het gebruik van wearables moet worden voorkomen en vraagt een actief toezicht en beheer van de surveillant. Eventuele fraude door de student moet actief gemeld worden bij de Coöperatie, om eventuele verdere verspreiding van examenmateriaal te voorkomen.

>>

Overzicht van wearables waarmee studenten kunnen spieken:

Type	Voorbeelden	Werking	Herkenning / signalen voor surveillanten
Smartwatch (met notities)	Apple Watch, Samsung Galaxy Watch, Garmin	Toont tekst/afbeeldingen, notities, rekenfuncties of AI-chat met spraak	Helder scherm, veel naar pols kijken, actief scherm
Slimme bril / AI-bril	Ray-Ban Meta, Rokid, Vuzix	Camera stuurt beeld naar AI of externe helper; antwoorden via oortje	Dik montuur, lensopening, LED-lichtje, bril blijft op
Micro-oortje ("spy earpiece")	Bluetooth nano-oortjes, inductie-oortjes	Verbinding met telefoon of zender	Hand bij oor, zacht praten, Bluetooth-activiteit
Slimme pen	Livescribe, Neo Smartpen	Digitaliseert of verzendt geschreven tekst (bv naar telefoon)	Lensje, LED, oplaadpoort, eigen pen ondanks verbod
Slimme ring	ORII, Aina Ring	Microfoon of interface, gekoppeld aan telefoon of bril	Ongebruikelijke ring, tikken op ring
Slimme kleding	Kabels in mouw, microfoon in shirt, bril in pet of hoofdband	Verbergt microfoon of camera in kleding	Zichtbare draadjes, jas niet uit willen, ongebruikelijke kleding bij warm weer
Slimme oordopjes met AI	AirPods Pro, Pixel Buds	Spraakgestuurde AI-uitleg of vertaling	Fluisteren, reageren op onzichtbare stem, Bluetooth-activiteit
AR-contactlenzen	Mojo Vision Lens	Projecteert info op netvlies	Nog niet breed beschikbaar
Smartphone met wearable-bediening	Horloge of ring	Bediening op afstand	Interactie zonder zichtbaar apparaat